

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

Izhaja 20. vsakega mesca.

Velja celoletno 2 gld. — polletno 1 gld.

List 7.

V Celovcu 20. julija 1877.

Leto IX.

Nesrečnica.

(Ruski spisal M. Vovčak; poslovenil Ivan Naglič.)

I.

Naša gospa ni bila več mlada, ali tudi ne Bog ve kako stara; bila je visoka, hitrega govora in nemirna. Oblačila se je čudno: šopek pri šopku, verbeca pri verbeci. Bila je vedno nališpana.

Tudi v sobah naših bilo je vse lepo očiščeno, osnaženo, izmalano, — stoli in mize, vse v lepem redu, vse po gosposki. Gospa je nastavljala kamenite podobe, čašice, skledice od zelenega in rudečega stekla. Vse to, samo po sebi malovredno, vkupno leskeče, oči na se obrača, zaslepljuje. A najdražja umetnina visela je ob zidu — naslikan gospod, črn kakor gavran, a merk kakor noč, persti polni perstanov — pokojni njen oče, velemožni knez. Vsakemu, kdor koli jo je obiskal, rekla je: „Evo, to so moj pokojni oče.“

A znala je ona vsakemu prikupiti se, znala kako govoriti, kako pogledati, kako izdahiniti. Pride li kak siromak, reče mu ponosno: „To so moj oče, knez!“ A drugemu, oholemu, bogatemu rekla je izdihaje: „Dokler so moj oče živeli — eto njihove slike, nisem vedela jaz za reve in težave.“ A tretjemu, iskrenemu, mlademu človeku: „Kaj koristi na tem svetu gospostvo, bogastvo? Eto moj oče so bili knez, v pravem pomenu besede . . .“

Tako ali drugače dokazala je vsakemu, da je kneževna. Ali nikomur ni pripovedala, kako je pokojni knez zapravljal vso očevino, a zapustil jej samo materinsko premoženje: ne veliko hišo v mestu z vertom in dvoriščem. Tega ni smel zapraviti.

V hiši bile so četiri okrogle sobice z ozkimi okni. Za hišo vert, gost, star. Dvorišče obraslo z bujno travo; po njem vili ste se ozki stezici, jedna do hiše, druga do čumnate. V sredini dvorišča rasla je košata jablana.

Polovico hiše dávala je gospa nekim gospodičem v na em. Imela jih je na hrani, — o tem je tudi živela sirota. Njen mož služil je nekje daleko; mi ga nikedar niti videli nismo. Tudi gospe za njim ni bolela glava.

Gospodiči so skerbeli, da se gospa ni dolgočasila; vsak božji dan, vsak večer so jo zabavljali; sedaj so na karte igrali, sedaj pesni prepevali.

Našej gospi tako življenje ni slabo vgajalo.

II.

Mene so gospi darovali. Rodom sem iz Hlušičke, a bila sem nekedaj Ivankovske gospode. Živela sem pri očetu, pri materi — Bože moj! Še sedaj se spominjam, kako je bilo to lepo. Naš gospod se je oženil, ter mene mladej gospi v službo vzel. A sedanja moja gospa bila jej je nekoliko v rodu. Bivala je pri nas v gostih po mesec dni in še dalje. Tu je počela tožiti: „Kaj čem? nimam služinčeta; ne bi li mi dali ktero od vaših?“ — „Zakaj ne? vzemite si ktero vam drago.“ A ona vzela je mene, odvedla me od doma, od rodú mojega. Brez mene umerli so oče in mati, brez mene izmerl celi rod. Ostala sem čisto sama na božjem svetu.

Živela sem pri gospi pet let. Iz početka bila sem pri njej sama, pozneje, ko se je nabralo mnogo gospodičev, vzame k sebi kmetico in njeno hčer. Do tedaj imela jih je gospa pri nekih prijateljih, ker sama ni imela, izven ove hiše in dvorišča, niti koraka zemlje; vse so razprodali, samo kmetico s hčerjo so jej pustili. Knez, velemožni njen oče, zapravil je bil vse. Bili ste nekje daleč v najému, in dolgo je gospa razmišljala, dokler se odloči vzeti jih k sebi. Bili ste svobodnega rodú, kozakinji, ka-li; zapravljivi knez polastil se jih je po krivici; zato se je gospa težko odločila vzeti jih v mesto, kjer bi se mogle z mestjani dogovoriti in posvetovati, ter staro svobodo zahtevati.

Kmetici bilo je ime Čajkova Horpila, a hčeri njenej Nasta.

Čajkova ni bila razgovorna, niti vljudna: teman oblak obvijal jo je vedno. Naj jo je gospa karala ali tepla, — čeravno ni bila zlobna, — vendar je včasih tepla —, poklonila jej haljino ali robeč, ona je vedno molčala, vzela ter odišla. Dozdevala se je človeku delavna in pokorna, dokler jej ni pogledal na lepe černe obervi, v upale žarke oči.

Težko mi je bilo na sercu, zaplakala sem sedeč na klopi. Tudi srečnega človeka včasih žalost premaga, kako ne bi nas! Pravijo sicer: „privadil se bodeš“ . . . Ne! . . . Tudi vtrudil se bodeš terpeč, ter mislil: ne skerbi me nič, ali takoj se porodi, takoj prekipi žalost! Včasih jedna jedina beseda . . . dà vdarce pozabiš v jednej, v dveh urah, a nemila beseda razžali te v serce — mesece, leta se je bodeš spominjal.

Težko mi je bilo, rada bi se bila pogovarjala. A Čajkova popravljala je nekaj okolo ognjišča.

— Horpina — rečem — jaz se mučim, plakam, a vi ste vedno ista. Tako vas je menda Bog dal! . . . V resnici mar tudi vi poznate nesrečo?

Pomeri me s črnimi očmi, kakor da bi vprašala, kaka misel me je obšla, ter mi odgovori:

— Zakaj ne?

— Bože! — rečem zopet jaz — lepo sem nekedaj, v mladosti pri očetu in materi živela!

— A jaz — reče ona — pometala sem vedno tuje prage.

In zamolčali sve.

— Vi ste torej, Horpina, za mladih nog postala sirota? — vprašam na novo.

— Nisem, mene so še majheno vzeli od doma. Očeta in matere se komaj še spominjam. Bi li me poznali, da so me pozneje videli! Ali niso me videli nikdar več — pomerli so.

— A odkod je bil vaš pokojni mož?

— Iz iste vasi, kjer sem pri gospôdi živel — iz Gorevke. Na dvoru je služil.

— Ste li dolgo ž njim živel?

— Pol leta.

— Bože! niti se niste naživela! Kaka nesreča ga je zadela?

— Prenapil se je, ter umerl.

Rekši to izide iz sobe. Nikedar več nisem o tem ž njo govorila.

III.

V večer, ko smo od dela počivale, odšla je gospa v goste, a me posedele smo pred hišo. Sedaj smo ovega, sedaj onega nagovorile, ali kaj vprašale; a Čajkova vedno molči pa sedi. Nasta se je pogovarjala s sosedovo deklico. Živel je onstran pota, a bila je sirota. Zvali so jo Krivošijina. Bila je krasna! Oči sijajne, lasje dolgi, črni, lice — kakor jabelko. Kedarkoli si jo srečal, vedno razgovorna, a beseda jej je tekla, kakor bister potočič. Nasta in ona ste se radi imeli kakor sestri po kervi, pri njima je vse vzajemno. A Horpina vedno sama, vedno molčljiva.

— Horpina — rečem jej — zakaj vsaj s hčerjo ne govorite? . . . Odleglo bi vam.

— Kaj bi ž njo govorila? Je še nespametna, naj se prej spametuje.

— A jaz — odgovorim — jaz bi se tudi z malim otrokom pogovarjala. Naj me sliši kdor hoče! Da svoje misli, svojo žalost očitujem . . . izjočem se . . .

— A otrok našo nesrečo drugemu, tretjemu pripoveda!

— Kaj potem? Dober človek nas bode obžaloval.

Na to mi Čajkova ničesar ne odgovori.

Hči njena je bila krasna kakor roža, a tako živahna, takó občutljiva! Kedar se razžalosti — je vsa bolna, a kedar se razveseli, sama šala, sama dovtipnost, sama nežnost. Berza, lahka, života vitkega, las černih, a oči, oj oči! ako usta molče, oči govoré.

Kedar se razžalosti, zajóče, vzdihne tiho, a kedar se razveseli, smeje se. Bože, smeje! V žalosti si hoče oči izsolziti, v radosti od smeha počiti. Čutila je s celo dušo, s celim srcem, z izkrenim, žarkim njenim srcem. Tako je Nasta rasla in dorasla.

IV.

A Čajkova čim dalje tem mračnija, kakor črn oblak. Opazim, da je začela nekam zahajati. Pozno v večer dohajajo nekovi ljudje, s kterimi se dolgo,

dolgo pogovarja. Jaz molčim, ničesar je ne vprašam. Nekega dne vidim, pride v dvor bradat vojak, kdo li — v rudečem ovratniku s kalpakom na glavi. Vpraša me za gospo. Odgovorim mu, ter zbežim. Horpina je stala na pragu, blede kakor senca pogledovala je vojaka.

Pogledam jo, vsa se preplašim, tako je obledela. — Horpina! kaj vam je? — vprašam jo! ali ona ne odgovori ni besedice, komaj mi je z roko namignila.

Ta vojak dá gospi nekovo pismo. Pročita ga, razserdi se, vsa vstrepeta. Napiše nekaj ter da vojaku. Vojak odnese pismo. Za nekoliko trenotkov pride neki gospod, začeta se z gospo posvetovati. Gospa siplje besede, briše si včasih solze, vdarja z dlanjo ob dlan. Naposled da mu denarjev. A on samo posluša, z obervi namiguje, s persti po stolu vdarja. Vzame denarje, spravi je v žep. — Ne bojte se, ničesar se ne bojte — tolažil je gospo. A ona se mu zahvaljuje, spremi ga do vrat, ter se zopet zahvaljuje.

Jaz grem k Horpini, vse jej povem.

— Kaj je to za Boga? — vprašam jo.

A ona: stisnila je zobe ter kakor zajeceljala — Vedela sem jaz, vedela. Jaz nisem ničesar razumela. Nenadejano prideta dva gospoda od sodnije. Vzela sta Horpino pred se, a sama sta sedla.

— Ti, kmetica, zahtevaš svobodo?

— Dà — poterdi ona.

— Pasti hočeš, nespametnica, v nesrečo. Bolje je služi, kmetuj svojej gospi.

Ona ne reče ni besedice.

— Sliši li, razumeš li? Premisli, čuvaj se, ne išči zdražbe. Ako še kaj čujemo — ne bode dobrega!

In odšla sta.

Hočem jo nagovoriti, no pogledam jo, a beseda mi obtiči v gerlu. Vsedla se je, glavo na roke spustila. Ne joče, ne toži — kakor zamerla.

Tudi Nasta stoji poleg naju; zamislila se je, vsa obledela..

(Dalje prihodnjič.)

Prošnja.

(Po Herm. Linggu, prevél J. Carpenter.)

Pomisli, kaj dolžnost velí:

Ubožci brez imenja

Pravico táko kakor tí

Imajo do dobrót življenja.

Če sreča tébi nakloníla

Je imovíne dar bogát,

Ne daj, od tvojega kosíla

Da gladen bi odšel tvoj brát.

Golóbev ne preganjaj gózda,

Klasú ne hodi zadnjega jemát,

Poslednjega ne réži tersu grózda!

Zgodovinske in potopisne čertice.

(Spisuje L. Ferčnik.)

(Dalje.)

Dasiravno je bilo nebo oblačno, bila je noč še vendar toliko svetla, da sem iz poštnega zaboja razločeval bližnjo okolico. Stari konduktar mi je pa prijazno razlagal, kar sem hotel vedeti.

Kjer se cesarska cesta loči od reke „Il“, začne se klanec, na desno stran pa se odcepi manjša cesta, ktera se derži Ila in vodi v Montafunsko dolino. Omenjena dolina je ozka, dolga in sega pod najvišje planine ob Švajcarski meji, kjer se stika z enako dolgo in ozko Paznaunsko dolino od tirolske strani. V téh tihih kotih se je ohranilo še mnogo ostankov starega retiškega jezika ali narečja in posebna noša, ženske nosijo rdeče nogovice in kaj čudne avbe. Prostorne planine in dobra paša pospešujejo živinorejo, od ktere se ondotno prebivalstvo večidel živi; krave Montafonskega plemena pa daleč slovijo.

Počasi se pomikata dva poštna voza po novem snegu naprej; konji so imeli hudo nalogo, težka voza spraviti v klanec. Ob $\frac{1}{2}$ 5 dospemo v Stuben, poštno postajo in vas najvišjo pod prelazom čez Arl. Vas šteje le okoli 22 streh, zato se v šali reka: Pod Arlbergom je največa izba „Stuben“, ki ima nad 22 peči. Kolikor se je dalo v jutranjem somračju razločiti, so kočje revne; kako bi si mogli gorjanci v tej višavi omisliti lepih poslopij, ko nimajo drugega zaslužka, kakor od ceste. Zima je tukaj dolga in nevarna. Visoki zidani ostrogi precej za planinsko vasio varujejo vas in cesto plazov.

Tri potniki, Tirolci, ki so se vozili v prvem poštnem vozu, so bili vpisani le do sem, čez Arl so namenili peš hoditi; a ko stopivši iz voza zapazijo, da je novega snega že več, kot čevljev visoko in ga še ni nihče pregazil čez goro plačajo rajši voznino še za eno pošto in se zopet izročijo poštnemu vozu, naj jih spravi čez goro.

O poletnem času je znabiti tukaj prijetniše bivanje, ker vročina ne bo silno nadlegovala ljudi, a po zimi, in zima traja 9 mesecev, gotovo ne bo kaj prijetno. Payer in Weyprecht, ki sta v ledenem morju iskala Franc Jožefovo zemljo, bi jo gotovo bližej in ložej najdla v Arlberskem gorovju. Od kar se je meščanski svet zamaknil v gorovje in planine, zahaja tudi v ta samotni gorski kraj vsako poletje mnogo turistov, našemanih po gorjansko, v kratkih irhastih hlačah z nagimi koleni, dobro okovanimi črevlji in zelenimi nogavicami do pod kolena, z okovano gorsko palico v rokah. Gostilnica na pošti ima prostora zadosti za take goste, ki imajo prilike obilno oblaziti razderte golice dolomitske proti severu in planine bliščenikove in gnajsove tvorbe proti jugu, v sedlih pa se nahajajo tiha planinska jezerca. Kakor ogromna kača se zvija cesta do Arlskega prelaza, deloma v visoki stermini. V taki stermini mi kaže konduktar mesto, kjer je predlanskim plaz pobral poštno kočijo s konduktarjem, neko gospo in otrokom in zanesel več sežnjev globoko v grapo. Velika sreča je bila, da ni se

nihče poškodoval, le kočija je morala nekaj dni ondi počivati. Sred Arlskega prelaza, okoli 5370', (okolični verhovi dosegajo 7000'—8000'), je mejnik med Tirolsko in Predarlško deželo in kjer se vodotočje oberne na Tirolsko stran, odpreže postilijon 4 konje od voza, da gredó nazaj v Stuben, on pa vozi z dvema naprej do poštna postaje k sv. Antonu. Četert ure pod verhom na tirolski strani je Št. Krištof, selišče s cerkvico, farovžem, gostilnico in skladiščem za sol, kakor oaza v gorski pustinji.

Cerkvica je že 4 leta vdova, odkar se je preselil zadnji kurat Mailänder v Imst. Konduktar mi je pravil, da je bilo kuratu največe veselje, ako so zameti ali plazi poštni voz zajeli, da ni mogel čez Arlski prelaz, takrat je imel družbo in kratek čas. Veliko poslopje, skladišče za sol in drugo blago, katero se ni dalo spraviti čez Arl, je zdaj prazno, ker se blago pošilja cenejše po železnici.

Ustanovil je ta „hospic“ nek najdenec Arih I. 1386. Služil je v Stanški dolini za pastirja in je videl, koliko nesreč se na tej gori vsako zimo godi. Usmilijo se mu ubogi potniki, zatorej sklène napraviti „hospic“ ali hišo za potnike, a ker je sam ubog, pobira milodarov po Nemškem, Českem, Poljskem in Ogerskem in ž njimi zida hišo in cerkvico v čast sv. Krištofu. Tudi bratovščino ustanovi in vsak ud se je zavezal dajati na leto nekaj denarne podpore za vzdrževanje poslopij in postrežbo potnikov, najeti oštir pa je imel dolžnost, v hudem vremenu, kedar je odzvonilo k Ave Mariji zjutraj in zvečer z enim hlapcem podati se na pot do nekega znamenja in ondi štirikrat na glas klicati, je li kdo potreben pomči. Bratovščina in dolžnost oštirjeva je nehala koncem pretečenega stoletja. V sedajnem železničnem veku ne potrebujejo takih dobrodelnih naprav! —

Poštna postaja: Št. Anton v Stanški dolini je že kaj nižej, a vendar še bliz 4000' n. m. visoka. V gostilnici na pošti smo zajterkovali in sogleli toge ude. Stanška dolina je ozka, bolj soteski podobna, ker ima le prestor za potok in cesto. Ob cesti so vasi Št. Jakob, Petneu, Šnan, in na severni strani četert ure nad vasjo Šnanska soteska, skoz katero vodi steza v Šnansko planino. V Flirš-u zopet poštna postaja. Dalej vasi Strengen, Piam v koritu. Grins, Topatill v hribu. Pod nekdanjim gradom Wiesberg, se stečete in dobite dolini Stanška in Paznaunska in potoka Rosana in Trisana v rečico: „Sana.“ Nad izlivom Sane v In je poštna postaja in vas Landek, prišli smo v širjo Insko dolino. Ko zagledam v visoki stermini Stanške doline tri lepe kmetiške hiše, zidane in z enim in dvojnim nadstropjem, vprašam konduktarja: Kod imajo prebivalci toliko premoženja, da si zamorejo v teh sterminah zidati tako čednih hiš. Zemljišče bode težko neslo toliko dobička?

Konduktar mi pa to reč razjasni. Po leti gredo možki Paznaunčanje po svetu za delom, kot zidarji v Švajco in lep denar domú prinesejo, ženske pa opravljajo hišna in poljska dela. Kedar ravno dela ni po svetu, si pa doma zidajo in popravljajo svoja stanovanišča in sosedje si pomagajo.

Landek in dolina ob Inu do Inomosta bila mi je že znana, tem bolj pa zanimiva. Obhodil sem okolico l. 1860 pridši iz Vinčgava; takrat sem

obiskal farno cerkev, ktera ima okna z novimi slikarijami v steklu, v enem oknu slika doktorja Alojzija Flir-a, rojenega Landečana, ki je l. 1849 zamerl v Rimu. Slika v drugem oknu hranuje spomin na neko dogodbo iz 13. stoletja, ktera se je po pripovedki tukaj pripetila. Slika kaže nam dva otroka pod drevesom klečeča, nad drevesom pa mater božjo z božjim detetom: dva angelja varujeta otroka pred divjo zverjo, volkom in medvedom, v daljavi se vidijo stariši sklepajoči roke. Pripovedka nam sliko takole razjasnuje. Pobožna zakonska, ki sta bivala na Traniški gori, zgubita neki dan svoja dva otroka. V velikih skerbéh zavoljo otrok se zatečeta k materi božji v gozdu in prosita pomoči po njeni priprošnji. Iz gozda-prideta potem, vsa pohlevna, volk in medved, vsak z enim otrokom in ju položita pred stariše. V spomin te dogodbe je nastala cerkev l. 1270.

Landeku nasproti v solnčnem hribu je farna vas Stanz in še višej stari grad Šrofenstein. L. 1860 sem oblazil tudi ta kraj.

Ob cesti eno uro pod Landekom je vas Zams z obširnim redovniškim poslopjem: „sivih sester,“ ktere imajo tukaj močno obiskovan pensionat. Po požaru so si redovnice poslopje lepše sezidale. V okolici mnogo sadja. Pod Zamsom prestopimo na levi Inski breg.

Tu zagledam na produ široke struge nad 60 delavcev, ki so pobirali derva, po produ raznešene, in jih vlačili ali metali v reko. Konduktar mi pravi, da na ta način spravljajo derva iz Engadinskih gozdov do Inomosta, ker po Inski dolini pomanjkuje lesa. Od Zamsa do Inomosta vidimo derva raznešene po strugi in ob bregovih, koliko dela bodo še imeli, predenj jih poberejo in spravijo do grabelj in skladišča v Inomostu!

Zavzel se bodeš, častiti bralec! da v goratih Tirolih derv pomanjkuje! Tako je; slišal sem tožiti zaradi dragine derv ne le enega, temuč več. Tudi Tirolskim gozdom je največ škodoval veliki lubadar, po domače dervar, ki se spomladi zavije v gozde in se za njim jeseni prikažejo velike pleše. Ne dolgo, bomo tudi na Koroškem slišali ravno tiste tožbe.

Predenj se pripeljemo v Imst, moramo premagati hudi klanec Imsterberg, to je, cesta je napeljana poleg sterme skale v breg, visoko nad Inom.

V Imstu na pošti smo dobili že zlo potrebne južine. V Imstu se odcepi velika cesta proti Reute in Füssen na Bavarsko.

V gostilnici pod Brennbüchl-nom se kaže izba, kjer je saksonski kralj Friderik Avgust 9. avg. 1854 zamerl. Namenjen v Piethal, se vozi po stermem klancu proti Inu, a ker voz ni bil zavert, se konji splašijo in kralj pade nesrečno za konje, ki mu s kopiti črepino prebijejo. Zala kapelica stoji na mestu, kjer se je nesreča zgodila.

Od višja pri vasi Karösten poleg stermega Čirgant-a gre cesta močno navzdol, stopi pri vasi Haimingen na desni breg in skoz zali log pridemo v Silz.

V Silzu se seznanim na pošti z mladim duhovnom, ki se je peljal na svoj dom v Zirl. Černe nogovice so se kaj dobro prilegale opankam, kakor jih nosijo ondotni duhovni. Nižej od Silz-u se vidi v prijetnem zatišju veliki Ci-

stercijenski samostan Stams. Na osojni gori pa zagledam neko stavbo, od ktere nisem vedel je li grad, ali kapela. Tu mi zopet konduktar pomaga iz zadrege in mi pove, da je le strelarnica na Silški gori. Stroške za to stavbo je nabral ondotni duhoven po vsem Tirolskem.

V Telfs moramo zopet na levi breg. Od Telfs-a vodi panoga glavne ceste v Nassereite, kjer se pridruži glavni cesti od Imsta na Bavarsko. Od Telfs-a memo poštne postaje Cirl se vozimo že ponoči. Naveličal sem se bil že tesnega zaboja in radostno pozdravil lučice, naznanjajoče Inomost. Tudi v Inomostu me sprejme gostilnica „k zlati zvezdi.“ pod svoje streho.

(Konec prihodnjič.)

Kdo je Gospod?

Gospod, ki krog vesoljui je ustvaril,
Je tudi dal veseljnosti postave, —
Postave, ktere dobro je prevdaryl.
Besede nikdar ne zgube veljave,
Katere On izustil je ko z „bodi,“
Pripel je solnce na neba višave.

In človek uma slep te dela sodi
Rekoč: Je pomanjkljivo Božje delo;
Jaz boljše dal postave bi prirodi.
Bi jaz gospod bi vedno vse cvetelo,
Spomlad bi večna nas razvesel'vala
In ptice pele zmiraj bi veselo.

Nas ne bi mraz vročina nadleg'vala, —
Težile ne skerbi, ne smert morila. —

Za vedno cvetje slepec lepa hvala!
Mar bo cvetoča pomlad ti rodila,
Ti dala sad, polnila tvoje hrame?
Ti vince sladko v sode bo nalila? —
Li meniš zarad tebe, da bo mane
Pošiljal Bog, kot Judom je v puščavi?
Odločen tebi jarem daj na rame,
Ponižno se podverzi tej postavi
In Božje dela nikdar več ne sodi,
Ker za te so in k večji Božji slavi. P.

Narodna pesem.

(V zagorski okolici zapisal M. Bregar.)

Oj dekle, dekle kje si doma,
Da te nobeden ne pozna,
Da te nobeden ne pozna,
Vsak te za ljubo ima.

Jaz sim pa 'z kraja tacega,
Ne ljubim fanta vsacega,
Jaz ljubim en'ga samega,
Iz mojega sercá.

Ko bi moj fantič vedil to
Kako ga ljubim jaz zvesto,
Zažvižgal bi, zapel na glas,
Prišel bi k men' v vas.

Komaj to dekle zgovori,
Pod oknam fantič že stoji,
Le gor vstan, napravi se
Pojd' z menoj na „špancir“.

Ne bom jaz gor vstajala,
Ne s taboj se sprehajala,
Ker vsaka noč, 'ma svojo moč,
Dragi ljubček, lahko noč!

Gjuja Skundričeva.

Obraz iz južnobosenskega ustanka.

(Mérovčkov Prostoslav.)

(Konec.)

V.

Po navedenem dogodjaji ni se več dni v Cvetniču pripetilo kaj posebnega.

Jovo Skundrič po navadi opravlja svoje delo, ter pošteno oddá, kar ima še begu dati pridelkov. Dasi so seljani že dan pozneje vedeli, kaj je beg počel z Jovom, se ne brigajo mnogo za to — vsaj so taci krutosti vajeni od preje; razun tega je še žetev in ima sleherni dovelj posla s seboj.

Kulenovič hodi od hiše do hiše, jemlje povsodi levovi svoj delež, a po noči popija in je v begluku od sile. Beg je bil povabil nekoje somišljenike iz Bihača, Kulen-Vakuva in Unca; ni tedaj čudo, da se tako dela na rajine stroške.

Cvetnič je miren. A to je le mir ogenj bluvajoče gore.

O polunočéh smukajo čudne prikazni sem ter tje po selu; naoroženi ptujci prihajajo po stranskih potih, a ko zazori dan, odhajajo zopet. Nikdo pa ne zna prav, kje so se mudili ves čas.

Pazen opazovalec bi bil kmalu uvidel, da čudno kipi po vsem Cvetniču. Može nazdravljajo si mimohode nenavadno čudno, kratko; žene in deve pridno snažijo posodo, pripravljajo to in uno, ter vežejo cule, kot bi morale na dolgo pot. Deca le blizo doma pase živino in konji so vedno privezani in oberzdani na dvoru ali vertu. Tako je vse, kot bi na novo nameravali narodi seliti se. Pač čudno vré po Cvetniču. Uporni valovi lotili so se tudi mirnega sela, — že tu in tam bruhajo ter vdarjajo na ozidje Osmanovega begluka; a on ne čuje ničesa, popiva, ter se zabava nadalje.

Niti na Jovu ne zapaziš nič znamenitega; po dnevi dela na polji, a zvečer je doma, in Gjuja je morda do cela edina v tem burnem času, ki mu s svojim lepim glasom tiho popeva narodno pesem.

Bilo je 19. septembra zvečer; večer je, kakoršnega še ni doživel Cvetnič; večer, o katerem bode sedanja deca z grozo pripovedovala svojih otrok otrokom.

Smertni angelj plava s tihimi svojimi krili nad Cvetničem. — Mera hudobij je prepolna, žaljeno božjanstvo, oskrunjeno v svojej podobi, odvrča obraz, — dom ljutega preganjevalca keršanstva je zapadel božjej pravici.

Jovo Skundrič sedi doma pri ognjišči; z levico derži pipo, a v desnici ima kopačo, s katero zagreba krompir, ki se peče v žerjavi; Gjuja pak v kotlu meša polenovko. Mahom se odpró vrata, — dva do glave naorožena Turka, Osman-begova slugi, vstopita.

„Sprejmi vaju Bog“, pravi Jovo ustanši, „kaj vaju tako pozno navede k meni?“

„V imenu begovem dojdeva“, pravi eden.

„Kaj želi moj gospodar?“

„Beg te opominja po meni“, nadaljuje Turek, „da je pretekel obrok osmih dni; brez ugovora mora tvoja žena v begluk.“

Gjuja prestane delati, ter neverjetno pogleda svojega soproga; Jovo pak odloži kopačo, berzo, a pomenljivo pogleda svojo ženko, ter smeje se pristavi: „Ne bi bil verjel, da beg strogo meni z Gjujo; mislil sem, da se le šali visoki gospod; ne bi verjel, da bode Gjujo doletela tolika čast“, in obrnivši se k svojej ženki, nadaljuje: „Žuri se, opravi se praznično, pak idi z možema v begluk; druge tvoje reči prinesem jutri rano za tabo.“

Gjuja odide na to v stransko sobo. Poslanca begova pa nikakor ne verjameta, ter se čudita čudom, da najdeta mesto upora, ktereга sta pričakovala veselo radovanje.

„Sedita moža“, pravi Jovo vljudno, vsaj znata, da je ženska nečimurna vsaka, in če se krasiti hoče, potrebuje dokaj časa; — tačas lahko pokusita mojo rakijo; ni ravno slaba, ne.“

Slugi Kulenovičeva ni treba dvapot vabiti; lagodno sedeta k ognjišču, zapalita pipi, ter hvalita preizverstno rakijo.

Jovo poprime sekiro, ter jame cepiti klado. Čez nekaj časa pita:

„Kaj še nisi gotova, Gjuja?“

„Tako, tako“, veli glas iz sobe.

„Pridi tedaj venkaj, kaj bi se sramovala, kot kaka nevesta!“

Turka se krohočeta šali, — a ta krohot jima je zadnji. Komaj se odpró duri, stegne Gjuja svojo s samokresom naoročano desnico proti Turku, ki jej sedi najbliže, strel se zablisne in Turek se zverne znak; mahom prileti družemu sekira Jovova preko glave, — dvoje mertvecev leži na tleh.

Kot ogenj razširi se po Cvetniču vest: Skundrič je ubil dva Turka! Klic: „Pobijte Turčine!“ odneva od kože do kože, in iz Jovove hiše kmalu poluka svitli zubelj iz strehe.

Takoj prikaže se tudi Jovo z ženo, oba na konji in oborožena; Gjuja v desnici nosi rudeč prapor z belim križem.

Ogenj, kateri je bil zapalil Jovo, zažgavši lastno domovje, se širi strahovito. Bosenske žene, s starci in deco pograbe, kar kdo more nesti, ter beže proti avstrijski meji, a kar zamore nositi orožje, možje in mladenčci, zbero se krog Jova. Krik iz sto gerl: „Smert kavrinskemu Turčinu!“ pretresa ozračje.

Zastonj done talambusi (nekovi kotli) na minaretu; zastonj kliče muezin (turški pop) vernike na boj; zastonj razlega se mu ednolični: „Allah-hu!“ v černo noč.

Strahovita je zmešnjava med muhamedanskimi prebivalci; napad je prenenaden. Nikdo ne misli na redno bran, vsak le na lastno rešitev. Vse, kar Bošnjakom pride v pot, se pobije ljuto; ne zanaša se ne ženski, ne starcu, ne bolniku, ne deci. Nemejna je strast narodu; znači jo soglasni besni krik, ko vidi, da mu je pobegnil stvaritelj revščine njegove.

Takoj skrajema previdel je bil Kulenovič nevarnost. S svojatjo zasede

najhitreje konje ter berzo pobegne. Ko sovražnik prispe do begluka, je gnejzdo še gorko, a že prazno.

Zdaj se jame požigati in pleniti. Dragocene reči zapadle so, kot navadno pri tacem slučaji, ljutemu plamenu; le neznatne reči vlačijo razkačeni Bošnjaki seboj, ktere so še le na avstrijski zemlji spoznavali za ničvredne.

Na jutro 20. septembra je Cvetnič velik kup pepela. Razrušeno zidovje, teleči tramovi značijo kraj, kjer je stalo gosposko poslopje. Psi žró, tergajo in ližejo mertve Turke. — Spolnila se je temna osoda! Služenj, ki se je tlačil, ter metal z blatom, raztergal je svoje sponse, svoje okove, a zdaj stoji tu, podoben tigru, ki hrepeni po kervi, — zmagovalen stoji tik mertvih trupel samosilnikov svojih in pestilcev!

VI.

Bilo je na dan malega šmarna, pri pravoslavni 20. septembra, zvečer. Uporniki Cvetniškega sela mude se ob groblji svojih hiš. Zdaj še le prihaja jim hudo, ločiti se od priljubljene domačije, oditi na ptuje, negotovej osodi nazproti. Dasi jih večkrat opominja voditelj, naj se pomaknejo proti Črnemu potoku, mu vendar ni moč, kričečo neredno družal spraviti k odhodu.

Tu eden mnogoverstne reči naklada svojemu konju; tam berska drugi po pepelu pogorele svoje kože; tu se zopet trudi eden, da vjame kozo ali ovco, ki mu je utekla; tam zopet kdo obleko slači merličem s telesa — kar zadoni krik: „Turki! Turki!“

To je roj. Natovorjeni in prazni konji prepuščeni so zopet osodi; kotel ali lonec, ki se je bil našel trudapolno, zahiti se na stran; težavno sognani voli in ovce bezlajo zopet na vse kraje. — Ustaši se pripravljajo na boj.

Jovo previdi kmalu, da je vrag močnejši in dobro naorožen; veli tedaj, naj se četa boré pomakne proti Črnemu potoku.

Kmalo jamejo pokati streli, za tem germe cele salve; — prične se oni strahoviti kervavi ples, ki se imenuje boj.

Moževski derže se Bošnjaki, a tudi Turki derve derzovito, ne boje se smerti, dalje, dasi se za vsak pedenj priborene zemlje zverne kopa Mohamedanov ter s svojo kervjo gnoji plodovita tla.

Boj se vali z verha niže in niže v dolino; bliža se avstrijskej meji. Prebivalci iz Serba in Osredka splezali so na najvišje griče, ter nemirno gledajo kervavo igro. Nekteremu boja vajenemu graničarju dergeta po udih; radostno bi pomagal s skušeno svojo puško preganjanj brači svoje — a žalibože ne sme, kajti cesar mu je nepristransk v tem boji.

Bliže in bliže vali se boj; že se lahko razločujejo osebe. „Jovo Skundrič in Gjuja!“ čuje se klicati mej beguni.

Gjuja jezdi svojemu soprogu na strani; visoko jej vihra zastava s križem, z živahnimi klici spodbuja tovariše na boj.

A zdaj se predrugači stanje. Boreči se ustaši niti pojma nimajo o nevarnosti, niti videti ne zamorejo, kaj se čini tam za goro. Dobro pak vidijo

avstrijski podložni, kako se je četa, broječa več sto turških jezdecev, zavila proti stranskej dolini, da od zadej in od strani napade nič hudega se nadejajoče ustaše.

Zdi se že, da se bode moral križ umakniti polumesecu. Da nikdo o pravem času še ne ovadi tega ustašem, derli bodo sami zaslepljeno jezdecem pod krivljenke. Nikdo verlih borilcev ne uide potem kervoločnej krutnosti turškeje. Naj li mari graničarji pripusté to? Naj li mari mirno gledajo, kako se jim v očigled pokolje do tristo rodnih bratov?

Dva graničarja — rad bi navel imeni verljakov, da nimam tehtnih uzrokov, — dva serčna možaka tedaj; zgineta zdajci v germovji, ki obrašča rebra krog Osredka, ter razteza se skoru do turške meje.

Ta hip prispeje tudi žandarska patrolja iz Osredka; finančna straža selska združi se z njo; žandarmerijski vodja načeluje vsem.

Onkraj bijejo se ljuteje in ljuteje. Živahneje derve baši-bozuki dalje in dalje, dobro vedé, da se kmalu prikažejo tudi konjiki in da so potem zgubljeni ustaši. Zloglasni psi turški vesele se že kervavega klanja.

A mahoma nastane med ustaši hrup; konjiki jim deró od čete do čete, klicaje jim neke besede. Vsa proge se zaberne proti jugu; oježeni Bošnjaki razjašejo konje, in kader kaka četa prispe do omenjenega germovja, zgine takoj, kot bi se vderla v zemljo. — Baši-bozuki, ne vede, kaj včinja protivnik, derve še besneje dalje; četica jedva tridesetih mož se jim še stavlja po robu; a tudi tej se pozna, da jo namerava kreniti v zagonetkasto germovje.

Zdajci prigromi tudi turško konjištvo. Krivljenke se svitajo v solacu; torišče berna pod konjskimi kopiti; veselo plapolajo nebrojne zastavice, ktere turški neredni konjiki kaj radi nosijo seboj.

A v hipu, ko konjištvo meni, da je doteklo sovražnika, v onem hipu zgine v zemljo. Konji se vstavijo, kajti stoje pred globocim, za-nje nedohodnim propadom.

Besen krik pretresa ozračje; — v tem trenutji zagrome tudi dobro merjeni streli Bošnjakov, — marsikteri turški konjik zverne se raz konja na zemljo.

A že so baši-bozuki tu; neprestano derve v globel; jezdecí se zabernejo, a njihov načelnik na belem konju jo vdere kviško. Le malo Turkov ga spremlja po rebri, ki derži povprek na skril osredski, — blizo vaške cerkvice.

Borilci so zdaj na avstrijski zemlji; nekaj ustašev dospelo je že do cerkvice. Oboroženi graničarji in žandarji hote vstaviti Turke, vele jim, naj odlože orožje, a zastonj.

„Nazaj, Turki! Na tla z orožjem! To je avstrijska zemlja, — zemlja našega cesarja!“

Tako doni vsestransko, a zastonj.

Boj je že zelo blizo; kroglje vdarjajo v cerkev, neoroženi prebivalci osredski jamejo bežati.

Že so ustaši prispeli na verh pogorja.

Ta hip pridirja tudi turški poveljnik gor. Ni mu mar niti žandarjev,

niti graničarjev, — še dva skoka stori plemeniti skakun, — jezdec se znajde pred cerkvenimi vrati.

Derzni jezdec ni nikdo drugi, nego Osman-beg Kulenovič.

Menè, da se je nekaj ustašev poskrilo v cerkev, z zobmi škertaje trikrat sune s srebernim opetkom v cerkvena vrata — a zdajci omahne v sedlu, — krogla bila je prižvižgala, ter poderla ga na tla.

Dobro je meril Jovo Skundrič, ko si je vraga djal na muho, — njegova je olovnica, ki je napuhnjenega bega zadela v serce.

Turki vidijo, da jim je padel načelnik, beže; celo mertve pusté proti svojej navadi na bojišču.

Ustaši porabijo splošno zmešnjavo, ter se razkropé. Vračajočim se prebivalcem osredskim pak je nalog, pokopati padlega bega; toda v prvo mu še pobero dragoceno orožje in bogato obleko. —

Tam še dan danes radi pripovedujejo možje, da tacega ličnega perila, take bele kože, kot je imel beg, niso še videli ni preje, ni sleje.

Po prvi tej skrunitvi meje poslala je naša vlada četo pešcev v Serb. Je-li ta naredba imela kaj uspeha ali ne, o tem svedoči dovelj pripetljaj pri Drenovcu.

Jovo Skundrič popeljal je svoje tovariše v Golubov ostrog, kjer so ga radostno sprejeli. Načeloval je vlastnej četi, toda ne dolgo, kajti pri naskoku na Unac zadela ga je turška olovnica, ter usmertilga ga.

Gjuja pak, lepa hrabra Bošnjakinja, porodila je v Serbu krepkega dečka, ter dalje časa o miloščini živela tam. A lansko poletje, ko so se ubežniki vsled vladine naredbe morali pomakniti više v deželo, zapustila je tudi Gjuja z dosti družimi tovaršicami dosedanje zavetje; zdaj se klati in berači po Kninu ali Zermanji, — a nemara jo je že pobrala lakota ali kuga.

Evo vam tedaj malega obraza! Nemara bode kdo uvidel iz tega, zakaj je borni Jugoslovan pograbil meč, zakaj raje umira, nego bi se podal nazaj v kruto sužnost turško! —

Nasledniki Petra Vélikega.

(Spisal J. Steklasa.)

Katarina I. (1725 – 1727). Pripoveda se, da je bila Katarina hči siromasne litavske rodovine Skavronskih in da se je poprej zvala Marta. Še kot dete je prišla v hišo luteranskega pastora Glüka, v livonskem mestu Marienburgu. Za vojske Petra I. s Švedi je bil Marienburg od Rusov oblegan. Glük pa je izšel z vso svojo rodbino in z Marto iz mesta ter se predal v plen feldmaršalu Šeremetevu.

Peter je slučajno opazil mlado vlovljenko, ki se je odlikovala posebno po svojej lepoti in živem značaju. Carju se je jako dopadla, zatoraj se je ž njo poročil. Katarina je znala v vsakem slučaju vladarju ugoditi. Vsled nekih

neugodnih okolišnosti je postal Peter zelo nezadovoljen ter se je zapiral v svojo sobo, da ni mogel nobeden k njemu, da, še celo jesti ni hotel. Ali Katarina je vendar znala priti do njega ter ga tako razbistriti, da je postal zopet čisto miren. Tudi je znano, kako je znala ona pridobiti za mir s svojimi dragocenostmi vélikega vezira, ko je obkolil na Prutu 40.000 Rusov s 200.000 Turki ter mogel samega carja vjeti. Car Peter jo je pa tudi do konca svojega življenja ljubil; njej na čast je utemeljil red sv. Katarine ter jo kratko pred svojo smertjo dal kronati s cesarsko krono.

Peter Véliki si ni naznačil naslednika. Pravi naslednik bi imel biti njegov vnuk, carjevič Peter Aleksejevič, ali on je bil star še le 10 let. Njegovo maloletnost je upotrebila Katarina ter se s pomočjo straže proglasila za vladarico. Glavni pomočnik pri tem podvzetju, Menšikov, postal je polnomočni minister. Carovanje Katarinino je trajalo samo dve leti ter se ni v tem času nič važnega dogodilo.

Peter II. (1727—1730). Katarina je odredila za naslednika carjeviča Petra Aleksejeviča; a do njegove polnoletnosti je izročila vpravljanje državno verhovnemu tajnemu zboru, ki je bil sestavljen od najviših dostojanstvenikov. Knez Menšikov je imel v njem prvo mesto; on je zaročil svojo hčer z mladim carjevičem ter začel samovlastno vladati. Med ostalimi dostojanstvenici je važen tudi Osterman. On je bil sin nekega nemškega pastora; v rusko službo je stopil za Petra Vélikega ter se posebno odlikoval na diplomatiškem polju; pri ugovaranju mira Nitstadtskega (l. 1721) je pokazal on svoje verline ter Petru posebno velike usluge učinil. Katarina ga je imenovala za vice-kancelarja namesto Šafirova, ki je bil tudi dober posrednik; (on je namreč velicega vezira z dragocenostmi podkupil ter rusko vojsko rešil). Osterman je bil tudi odgojitelj Petra II. Bil je posebno bistroumen in Menšikovu popolnoma pokoren, seveda na videz; kajti že je prel mrežo, v katero je hotel vloviti groznega ljubimca — Menšikova, ki je bil tako zaslepljen v svojej oblasti, da ni niti pomislil na kakšno oprežnost; nego je plenil blagajne, oholo postopal z velmožmi, ter čisto malo maral za mladega vladarja. Osterman se je zedinil proti Menšikovu s knezi Dolgoruki, priverženci Petra II.

Enkrat je Menšikov nevarno obolel ter ni mogel spoznati onih, ki so stali okoli vladarja; takrat so protivniki njegovi porabili čas ter nagovorili Petra na odločen čin. V kratkem pa je dal Menšikov sam povod svojemu padcu, ker se je pri nekej priložnosti prav oholo obnašal. Ko je namreč ozdravil, podal se je na svoje dražestno imenje Oranienbaum, kjer je hotel dati blagosloviti svojo domačo cerkvico. On je povabil k tej svečanosti tudi carja; ali le-ta ni prišel. Pripoveda se, da se je Menšikov vsedel za časa službe božje na ono mesto, ki je bilo za carja pripravljeno. Neprijatelji njegovi so to precej carju javili ter ga pred njim osumnjičili, da misli na carsko krono. Nekoliko dni kasneje je bil Menšikov iznenada zapert, potem so mu vzeli vse premoženje (do 100.000 duš kmetov) ter poslali rodbino v Sibirijo, v mestice Bezerov (1500 lj.) na pustih bregovih reke Oba. Kaže se, da je Menšikov, očernivši sebe koristoljubjem in samovlastnim postopanjem za časa njegove moči,

v nesreči svoje ostal čisto ravnodušen; težko mu je bilo samo to, da je morala tudi njegova rodovina ž njim v prognanstvu mnogo terpeti. On je dobival od države vsako leto neko svoto denarja za se in za svoje; in ker je bil dober gospodar, prihranil si je malo svoto ter ž njo postavil v Berezovu cerkvico, za katero je sam s sekiro brune tesal.

Posle padca mogočnega Menšikova je zavzela njegovo mesto pri carju rodovina knezov Dolgorukih. Glavni ljubimec Petra II. je bil izmed vseh Ivan Dolgoruki, tovariš njegov od mladih let, mož, ki je skerbel samo za svojo ugodnost. Peter II. je bil od narave obdarjen z lepimi sposobnostmi; ali premalo se je skrbelo za njegovo naobrazbo. V trinajstem letu je bil proglašen polnoleten, ter se od tega časa ni nič več bavil z nauki. On ni ljubil morja, radi kterega se je bil njegov veliki ded preselil v Petrograd. Mladi car se je preselil v Moskvo, ter se tukaj vdal lenobi in zabavnemu življenju; strastno je ljubil lov ter je cele tedne blodil z ljubimcem svojim Ivanom Dolgorukim po okolici moskovskeje. Zastonj je prosil Osterman s solzami v očeh svojega gojenca, da naj ne živi tako razuzdano; on ga ni poslušal in tako je nastal velik nered v državnem gospodarstvu in upravi. Peter II. je obolel na kozah ter umrl še le 15 let star.

Ana Joanovna (1730—1740). Posle smerti Petra II. ni ostalo možkih potomcev iz rodovine Romanovih, in na ruski prestol je imelo sedaj pravo žensko koleno. Bili ste pako dve betvi tega rodu: hčeri Petra I. in hčeri njegovega brata Joana V. Stareja hči Petra I. Ana, omožena z vojvodo Holsteinskega, je bila že umerla, zapustivši malega sina Petra Ulriha; po tem takem je imela najbliže pravo na prestol druga hči Petra I., Elizabeta. Vendar so pa viši svetniki ali člani verhovnega tajnega sveta izbrali eno od hčeri carja Joana V., Ano Joanovno, vdovo vojvodkinjo Kurlandsko. Oni so izbrali Ano s to pogodbo, da bode samodržavna vlast omejena ter vladarica vladala z verhovnim tajnim svetom. Ali ko je prišla Ana v Moskvo na kronanje, podalo jej je dvorjanstvo prošnjo za obnovljenje samovlade, in Ana Joanovna je bila okronana za samovladarico. Vsled tega je bil, verhovni tajni svet odstranjen.

Cesarica Ana je podelila glavne državne službe med same Nemce. Izvanjske poslove je opravljal Osterman; a vojskine pa je rokovoil Minih. Posledni je stopil v rusko službo tudi že za Petra Vélikega ter si pridobil njegovo priverženost, ker je dobro dogotovil prekop Ladoški. Car je večkrat rekel: „Dela mojega Miniha so me naredila zdravega.“ (Da se more voziti žito iz volžskih predelov v Petrograd, dal je Peter kopati prekope, da spoji baltiško morje z Volgo.) Za Ane Joanovne posvetil se je Minih, zdaj že feldmaršal, prevstrojstvu ruske vojske ter je vvedel v njej najstroži red; on je osnoval prvi kadetski zbor za bodoče častnike. Minih je bil jako hraber in izkušen vojskovodja; on in drugi ptujec v ruskej službi, Lasi, sta proslavila carstvanje Ane Joanovne s svojimi zmagami. Ona je imela dve vojski. Perva je bila s Poljaki, ki so mislili po smerti Avgusta II. zopet postaviti na prestol Stanislava Leščinskega; ali Rusi so jih prisilili, da priznajo za svojega kralja Avgusta III. (sina Avgusta II.). Druga vojska je bila s Turčijo zaradi na-

padov krimskih Tatarjev; tudi ta je bila dosto srečna; ali mir je bil sklenjen brez posebnih koristi za Rusijo, po malomarnosti Bironovej.

Minih in Osterman sta morala pri vseh svojih sposobnostih, velikem talentu in izkušnosti v državnih poslovi, vendar le prvo mesto na dvoru odstopiti Bironu. On je bil rodом iz Kurlandije, zadobil si neomejeno zaupanje pri Ani Joanovni, ter zednail v svojih rokah vso državno upravo. Biron ni bil posebno umen, ali dosta ohol in koristoljuben. Da more obogatiti, zapovedal je, da se imajo brez odloga iztirjati od kmetov vsi zaostatki davkov iz poprejšnjih let; pošiljal je zatorej povsodi vojake, ki so imeli siromašnim kmetom rubiti živino, nje same pa deržati na pravežu, t. j. brez milosti so jih bili s palicami po nogah (na tak način so v prejšnjih časih iztirjali denarje od dolžnikov; pravež je prišel v Rusijo po Tatarih). Konečno je to postopanje popolnoma ubilo kmeta. Narod je vpil zelo na krutega ljubimca carjičinega; ali Biron je imel povsodi ogleduhe; oni so naslušivali razgovore nezadovoljnih ljudi ter kričali grozno: „besede in delo!“ Obdolžene so polovili, odvedli v tajno kancelarijo, sodili jih ter na stotine proganjali v Sibirijo.

Birona je pa vendar skerbelo, da ne bi vpitje zatiranega naroda prišlo do ušes caričinih: on jo je zatoraj obkrožil s svojimi priverženci ter jo skušal zabavljati z različnimi zabavami: plesovi, maškaradami, gledališnimi predstavami i. t. d. On je dal enkrat prirediti neobičajno maškerado, za ktere se je obavila svatba enega dvorskega norca. V tem času je bil običaj, da so imenitni ljudje deržali za zabavo norce in pokveke; takov običaj prikazuje pomanjkanje prosvete in surovost нравov (izmed norcev tega časa je posebno znamenit Balakirev). Svatba norčeva se je obavila po zimi; za novobračne se je priredila v Petrogradu ledena hiša. Na svatbenem sprevodu sta jahala zaročenca na slonu v kerletki; a za njimi so sledili gosti, zbrani iz raznih plemen, naseljenih v Rusiji; le ti gosti so bili oblečeni v svojih različnih oblekah, so sedeli v saneh, ktere so vlekle različne živali: psi, jeleni, biki, velblodi in dr.

Ana Joanovna je udala svojo sestrično Ano Leopoldovno za vojvodo braunšveiskega Antona; iz tega braka se je rodil nekoliko tednov pred smertjo carice, sin Joan. Ana je proglasila Joana za naslednika na ruskem prestolu; a do njegove polnoletnosti odredila za upravitelja carstva svojega ljubimca Birona.

Duhovske spremembe v Kerški škofiji.

Č. g. Puher Ferd. je imenovan za dekana Grobniške dekanije. Za duhovne knezoškofijske svetovalce sta povišana č. gg.: O. Roman Sparl, benediktinar in Černic Karol, župnik v Globasnici. Č. g. Jošt Gregor je dobil faro Kotlje in č. g. Payer Gregor pa kuracijo Breže. — Č. g. Formas Franc, kaplan v Lavamündu postal je ondi provizor. Pastirstvo sta nastopila č. gg. novomašnika: Širnik Janez za kaplana v Rojah in Matevžič Val, za duhovnika v Podkernosu. — Umerli so č. gg.: Pessnegger Jak., fajmošter pri sv. Duhu; Reberník Jan, prov. kanonik v Velikovcu in Spenko Mat., fajmošter v Lavamündu. R. I. P.